

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/3 galbini mon. sunátória.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 31.

Braslovu 3 Maiu 21 Aprile

1871.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Deputatiunea de 12 membri

alésa in conferinti'a dela Alb'a Iulia.

Acea deputatiune -si implini a sa misiune frumósa si de mare importantia Duminec'a in 30/10 Aprile a. c. In acea di condusa de Esc. Sa dn. Ladisl. B. Popp, deputatiunea fú primita de catra Esc. Sa dn. Pauler ministru alu cultelor. Mai inainte de a se preda domnului ministru petitiunea adresata Maiestatei Sale imperatului si regelui, domnulu convocatoriu alu conferintei si acum conducatoriu alu deputatiunei, se adresá catra ministru intre altele cu urmatóriele cuvente:

Scopulu nostru nu este a demustra si a documenta pe largu, ca beseric'a greco-catolica romanesca se unise cu cea romano-catolica numai in dogme, si ca si-a conservatu autonomi'a si independenti'a sa tocma si in tóte acelea afaceri, pe care congresulu romano-catolicu din Ungari'a voiesce a le trage sub jurisdictiunea autonomiei romano-catolice. Nu se te molestamu cu acestea, pentruca presupunemu, ca din representatiunile metropolitulu greco-catolicu romanescu de Alb'a Iulia facute catra guvernulu Mai. Sale te vei fi convinsu domnule ministre, ca ingerenti'a (amesteculu) besericei romano-catolice si respective alu primatului dela Strigoniu in afacerile besericei greco-catolice romanesce nu are nici unu temeiu. Misiunea nóstra este numai, a'ti presenta petitiunea nóstra catra Maiestatea, si a te róga, cá se binevoiesce a o inainta la Maiestatea Sa, cum si a o sprijini' asia, in catu prea plecatele nóstre cereri si ferbintile nóstre dorintie se afe implinire.

(Aici s'au citatu in scurtu cele dóue puncte din petitiune, care se voru vedé din teclistu ei; apoi continuandu:)

Da-ne voia domnule ministre, cá se ti facemu totuodata cunoscutu, ca tóta inteligenti'a romanésca unita este fórte resoluta a nu recunósce sub nici o conditiune puterea obligatória a statuteloru romano-catolice preste beseric'a greco-catolica, si nici ca va da nici odata mana de ajutoriu, pentru cá acelu statutu se se introducea vreodata in beseric'a unita. —

Dupa acestea cuvente din urma, categorice, pentruca ele purcedea din deplin'a convictiune, primindu petitiunea destinata a se submite la cunoscienti'a monarchului, dede unu respunsu, a carui esentia dupa una scire telegrafica este:

„Domnii mei! Acésta cauza a dvóstra este fórte ponderósa, nu numai pentru beseric'a unita, ci pentru intrég'a beserica catolica, ba tocma si pentru prosperitatea patriei, nu numai in respectu religiosu, ci si in celu politicu. Tocma pentru aceea caus'a dv. pretende studiu seriosu. Asia nu eu singuru, ci intregu guberniulu Mai. Sale are se o deslege.“

Atatu aflaramu pana la punerea sub tipariu a acestui Nr. despre resultatulu acelu pasu seriosu, facutu de catra conferinti'a din Alb'a Iulia prin deputatiunea sa. —

Cuventarea

dului inspectoru r. scolariu Lud. Réthi la festinulu din 22 Aprile.

„Compatriitoru! Onorabila adunare! Cu tóta promptitatea veniu a me folosi de ocaziunea oferita mie de onor. comitetu arangetoriu si a dá espre-siune bucuriei sincere si multu patriotice, ce sentiu pentru acésta serbare.

Relegiunea si nationalitatea in determinarea individuale suntu doi factori prea momentosi intre obiectele predilecte de pietate. Cine desconsideréza aceste, nu este omu, redicatu preste nivel'a ómeniloru de tóte dilele; nu are sentiuri mai nobile si capabilitate pentru inaltimea regiunei acestor'a.

Déra tocmai pentru aceea, ca relegiunea si nationalitatea pentru fiacare individu suntu obiecte de libera alegere séu de ereditate naturale, — nu se póte, nu este ertatu cá pre acestea se le privim cá datátória de directiune in afacerile, ce interesezá masse mai mari de ómeni. (—)

Déca vercine are dreptulu liberu de a profesá un'a séu alt'a relegiune si de a se tiené de un'a séu alta nationalitate, — nimenea nu are dreptulu de a impune altui'a convictiunea sa.

Acést'a este caus'a, ca dintre cate resbele au decursu, mai desperate nu au fostu si mai multu nu au desbracatu pe ómenime de demnitatea sa, implendu-o de fiuru si desperatiune, cá acele, cari s'au portatu din ura relegionaria séu nationala.

Si óre nu acést'a e caus'a, ca nu de aceea numeramu vreo tíera intre membrii cei fericiti ai ómenimei, ca numera in sinulu seu multi literati de casa, multi facatori de sisteme, — ci de aceea, déca ea de tienta a activitatei sale comune -si a lege patri'a, respectandu relegiunea si nationalitatea fiacarui individu.

Bunurile pamentesci si tesaurii spiritului suntu multu pretiabile, ce e dreptu; nu suntu inse scopulu fientiei ómenesci, ci numai midiulóce ale ei. Scopulu fientiei ómenesci este, cá prin activitate comuna imprumutata se-si usiureze desvoltarea individului si se-si asecureze bunurile castigate pe dreptu.

Bunurile pamentesci si tesaurii spiritului devinu unu blastemu, déca suntu folosite in contra acestui scopu.

Se nu se laude déra nici o tíera, pentruca cetatiani ei aduna averi, esceléza in scientia si insémna in istori'a loru invingeri stralucite de resbele: ci se-si afe multumirea intr'aceea, déca atari si alte midiulóce auxiliaria le voru intórce spre a face fericita patri'a in intregulu seu, cá se o faca a fi radimulu si comór'a scumpa a fiacarui membru singuritu alu ei.

Eu acésta politica o tienu de cea mai inalta intieleptiune, acesta o dorescu eu se fia binecuventarea patriei mele.

Amu déra causa a mi arató bucuri'a patriotica cea mai sincera si cea mai adunca, candu vedu pre concetatiunii maghiari, romani si unu numeru frumosu de nemti din cetatea si districtulu Brasiovului uninduse spre acestu scopu.

Nu me aruncu inse in braciele amagirii, cá si candu prin acésta unire serbatorésca tóte le-amu fi facutu si ne-amu fi si ajunsu scopulu. Sciu eu, ca rezultatele cele mari se efeptuéza numai prin activitate indelungata de feru, sciu, ca remasitiile trecutului si influintiele cele agere ale momentului de multe ori voru imbracă inca in doliu acestu scopu comunu; sciu, ca avemu si neamici, cari se temu de puterea ce va desvoltá unirea nóstra; — cu tóte acestea inse cu bucuria salutu acésta unire, pentruca o privescu de unu astfelu de inceputu, carele, déca se va generalisá prin tíera, si pre carele, déca lu vomu propagá cu grigia si tactu, — ne va succede a face patri'a nóstra o tíera adevératu fericita: „cá urmatorii nostri se aiba causa a binecuventá pre parentii lor.“

Acésta solenitate la tóta intemplarea este unu

casu de mare momentu; déca se va continuá cu demnitate, acést'a va cuprinde unulu dintre cele mai pompóse locuri in paginile istoriei nóstre.

Pentru efeptuirea acestui actu de solenitate eu cá unguru si patriotu me plecu cu stima si sinceritate inaintea domniei vóstre, frati romani, in a caroru anime multele amaritiuni cauzate de sistemele, preste cari amu trecut, si dorinti'a amagítória, ce atrage in multe — póte si in alte(?) — parti, ar' fi potutu face, cá se ve retrageti: me plecu inaintea domniei vóstre pentru maturitatea politica, care raru o posedu si popórele ce au traitu intre impregiurari mai norocóse; me plecu inaintea domniei vóstre pentru principiulu celu sublimu neegoisticu, care cu patriotismu vi lu aleserati de luceferu conducatoriu.

Déca pre domni'a vóstra unirea acéstra v'a costatu devingerea multoru simtiemente amari, fiti convinsi, ca resolvirea domnieloru vóstre -si afla la noi apretiarea cuvenita.

Fiti convinsi domniloru frati romani brasioveni, ca noi cá unguri brasioveni ve intindemu man'a de fratia cu sinceritate si fara de nici unu cugetu rezervatu, si din parte-ne, cá membrii egalu indreptatiti ai statului nostru constitutionale, nu vomu neglege nemica, cá acésta unire se o potemu face catu mai generale, si cá patri'a nóstra comuna se devenia mama dulce tocmai asia pentru domni'a vóstra, cá pentru noi.

Dè Dumnedieu patriei acesteia atari cetatiani, cum v'ati aratatu domni'a vóstra, prin acesta resolvire a domniei vóstre, ca si sunteti.

Fiti salutati si dvóstra fratiloru nemti, cati ve aflati de facia! Scimu, ca si pre dvóstra v'au atrasu imaginele cele amagítorie departe diacatórie; credemu, ca resolvirea vóstra a fostu espusa multoru contradictiuni si desprobari: ast'a inse are cu atatu mai mare pretiu inaintea nóstra.

Fiti si dvóstra convinsi, ca din partene diei familieloru dvóstre se voru tiené in deplina pretiure: limb'a si relegiunea; ér' in servitiulu patriei comune nu vomu respectá meritulu dupa limba si origine.

Binecuventarea lui Ddieu se urmeze preste suisintiele vóstre nobili!

Compatrioti, maghiari, romani, nemti! Patria, in a carei nume ne uniram; carea nu face deosebire de limba si rangu, déca sacrificiulu vene din anima; a carei inaltiare e fericirea nóstra a tuturora; carea ne léga unulu de altulu pentru tóte timpurile: patri'a nóstra comuna se traiésca!“ —

— Serbarea victoriei germane si a pabei o atinseramu numai prin treacatu, ea inse merita a fi mai bine cunoscuta din punctulu de vedere alu puterei atractive nationale catra nationalii sei din Germani'a si alu firmei credentie in viitorulu influintiei acestei victorie.

Sal'a otelului la Nr. 1 in séra de 22 Aprile, candu se serbá acestu festinu alu sasiloru, era decorata in frunte cu portretulu colosalu Germani'a, cu sabi'a intinsa preste Rinu, cu emblem'a: „vighiaza la Rinu“ „Wacht am Rhein“; de dóue parti inscriptiuni de virtutiele nationali, dintre care un'a erá: Unde se afla barbati, cari pentru onóre si dreptu se unescu cu curagiu, acolo traiesce unu neamu liberu. Flamurele unitei Germanie si ghirlande ér' cu tricolórele pruso-germane erá de ambe partile asiediate. Din portiva, catra orientu, in facia cu acésta emblema, cá intregirea ei, se afla alta inscriptiune intre flamurele sasesci amestecate cu ale Germaniei: „Wir wollen sein ein Volk von Brüdern, in keiner Noth uns trennen und Gefahr.“ (Vremu se fimu unu poporu de frati, nici intr'o restriste nici in periculu

nu ne vomu desparti deolalta.) De două parti era inscripțiunile publicate: „Aller Wasser König der Rhein, die Donau soll seine Gemahlin sein“, și „Wer im Krieg will Unglück ha'n, fang es mit den Deutschen an.“ (Renulu este regele lumii, elu trebuie se aiba Dunarea de nevasta. Celu, care vre se fia nefericitu in resbelu, acela se se iè numai la bataia cu némtiulu.) Ar' fi deajunsu aceste, pentru a judeca atitud'a luata și scopulu cu acésta serbare in sensulu eminentisimu nationale. Erá apoi, dér' la a 4-a feréstra și inscripțiunea: „Das Haus, die Stadt, das ganze Land, bestehen durch der Eintrachts-Band“. (Cas'a, urbea, tíera sustau prin legatur'a concordiei!)

Cuprinsulu cuventariloru fù entusiasticu pentru totu ce e germanu pe lume; ma parochulu sasiiloru din Brasiovu S. Schiel, in cuventarea sa eminentisimu nationale a datu dovada, cu cata alipire se unescu sasiu cu anim'a, spiritulu și chiaru si cu secretele naturali ale fratiloru loru, cu cari si dela cari au suptu totu spiritulu ferícirei și alu culturai, cu care se afla iu fruntea portarei civilizatiunei europene aici in marginea, dicu ei. — „Membrii cei sanetosi ai acestei colonie n'au uitatu nici odata de patri'a sa mama“. . . . Prin acésta victoria au devenitu tóte vitiele poporulu germanu la unire“. . . . „si victori'a loru e victori'a culturai“, nu dice si a libertatii popóreloru, dér' ca e o binecuventare pentru Europ'a si pentru ei, si se intoná la toastulu acesta pentru patri'a mama versulu: „Unde e patri'a germana?“ care finesce ca e petutindenea in lume. S'au redicatu toaste si pentru imperatulu, pentru ministeriu, ma fiindu representati si de din afara, renumitulor loru barbatu Obert, aduse toastu si pentru cei cadiați in resbelu, dupa cari plangu veduvele și orfanii, cu ultrastulu lui Schiller: „Auch die Todten sollen leben!“ și mortii se traiesca! — Telegrama de salutari la festinu le venira din Sighisóia, Mediasiu, Vien'a, și petrecura pana deminétia. — „Nemere dise, ca erá vighiati in pregiurulu salei și de panduri. — Ambe serbarile, de si diametralu opuse in scopu și imagini, decursera in liniste. —

Brasiovu. (Respunsu resp. dechiaratiune la articolulu din „Gazet'a Transilvaniei“ Nr. 29 1871 intitulatu: „Festivitati demonstrative din 22/10 Aprile a. c.“)

Subscriisii romani din Brasiovu cetira cu mirare și indignare acestu articulu, care presupune serbatorei loru de infratire, purcese din cugetu sinceru, nesece motive loru cu totul straine. Acésta espunere falsa a lucrulu o amu fi trecut cu vederea, déca ea n'ar contiené insinuatiuni dediositórie și compromitetórie pentru ei.

Autoriulu acestui articulu prefacunduse, ca n'ar cunósce adeveratele motive, care au indemnatu pe romanii brasioveni la o apropiare de conlocuitorii maghiari, afirma, ca romanii au purcesu la serbarea de infratire cu ungurii numai din urmatóriele două motive: 1) pentru cá se faca o contrademonstratiune la serbatórea pangermanistiloru sasi pentru invingerile reportate de prusiani in contra francesiloru și 2) din motivu „ca romanii ar' fi siliti a caciuli pe boierimea secuiesca pentru cá prin aceea se-si faca mana buna cu ministeriulu ungurescu, cá se nu mai pérda nici caus'a besericésca ce au cu grecii, nici subventiunea, ce ne da scóleloru dela statu, nici alte procese locali etc.“

Adeveratu, ca iscusitul scriitoriu, credintiosu manierei sale inradecinate de purcedere, pune cu unu felu de nevinovatia prefacuta motivulu din urma presuntivu in gur'a pangermanistiloru de aici; noi inse cetindu cuvintele dela finea colónei adóua „din parte-ne inchiamu consideratiunile nóstre“, ne simtimu indreptatiti a sustiené, ca motivulu l'a inventatu insusi famosulu scriitoriu cu atatu mai vertosu, ca conlocuitorii nostri sasi, avendu diurnalulu loru de publicitate nationalu, de siguru n'ar fi lipsitu a pune in vederea publiculu acestu motivu, prin care puteau se ne dediosésca festivitata de infratire a romaniloru cu ungurii.

Cá onor. publicu cetitoriu se nu remana in ratacirea, in care se silese a lu aduce scriitoriulu reportulu din cestiune, noi protesandu energicu contra insinuatiuniloru reutatóse, ce ni se facu, avemu onóre a espune aici pe scurtu adeveratele motive, din care amu purcesu la festivitata de infratire.

Este adeveratu, ca festivitata inscenata de

conlocuitorii sasi, prin care acestia desconsiderara in modulu celu mai necrutatoriu simtiemintele de simpatia, ce sciea, ca au compatriotii loru romani și unguri pentru nenocitii francesi, a datu ultimulu impulsu la serbatórea de infratire, déra pe de alta parte inca este deplinu cunoscutu facarui romanu din Brasiovu și cu deosebire scriitoriulu articululu din cestiune, ca romanii și ungurii din Brasiovu inca de mai inainte, déra cu deosebire de pe timpulu resbelulu germano-francesu, venira la convingere, ca avendu totu aceea sórte, suntu avisati a vietui in buna intielegere unii cu altii și au si inceputu a pactá intre sene. Este lucru naturalu, cá două natiuni in proportiune mici aruncate cá două insule in midioloculu altor natiuni mari, nu potu sperá altfelu mantuire, decatu printr'o strinsa și sincera legatura intre sene.

Afara de acésta recunósce ori si cine, ca o sórte fatala ne-a aruncatu asia mestecati in acésta patria, dér' totu asemenea recunósce ori si cine, ca ar' fi neconsultu de a mari acésta fatalitate prin discordia.

Acestea au fostu consideratiunile, care ne-au condusu la infratire cu conlocuitorii maghiari, dorindu, cá celu pucinu in afacerile nóstre locali, a caroru inaintare și prosperare ne diace de o potrive la anima, se fimu de acordu.

Incatu infratirea inceputa va produce rezultatele dorite și incatu purcederea nóstra va afla resunetu și in alte parti ale patriei va decide viitoriulu.

Fiindu aceste motivele, cari ne-au condusu la infratire, trebuie se privimu in scriitoriulu articulu desu amintitu pe unu omu malitosu și intrigantu, care este deprinsu a turbura pretutindenea ap'a, séu cum dice Hamlet, cá pe unu betranu sobolu, care subminéza, unde numai póte, cá atare a aflatu de consultu a se infacisia publiculu sub masc'a anonimitatei; déra cu tóta anonimitatea sa noi lu cunóschemu pre bine, ca-ci este acela, pe care romanii brasioveni inainte cu 30 de ani l'au primitu cu o deosebita ospitalitate, l'au sustienutu si lu sustienu cu mari jertfe, pentru care inse n'au avutu alta multiamita decatu a suferi intrigele lui si de a fi din candu in candu loviti in facia. Acésta o face elu chiaru si in casulu de facia, ca-ci nu se rusinéza, de a ne insinua, ca noi numai cá se castigamu procesulu pentru beseric'a din cetate, ne-amu caciulitu inaintea boierimej secuiesci. Déca acésta insinuatiune n'ar fi atatu de malitíosa amu trece preste ea, cá preste o absurditate ridiculósa, déra acésta sémana multu cu o denunciare formalá in favorulu greciloru si póte la provocarea acestora in contra nóstra, fiindu procederea autoriulu romanu de a ne arunca in facia atata lasitate, ceea ce chiaru conlocuitorii nostri sasi s'au sfiitu de a o face, nu póte fi decatu unu actu de resbunare in contra-ne, fiindu a remasu in Brasiovu isolatu cu politic'a sa totudéun'a oraculósa și separatistica.

Deci subscriisii romani brasioveni ne mai putendu se suferi mai departe, cu tóta indulgenti'a loru, sicanele acestui omu intrigantu și voindu a trai cu toti concetatianii loru in buna intielegere, dechiara, ca scriitoriulu B. nu reprezenta nici decum opiniunea romaniloru brasioveni, ca-ci elu inaintea acestora nu mai are nici o incredere și de acea le ar' face unu mare servitiu, déca ar' inceta a se mai amesteca in afacerile loru. —

Urméza 147 subscrieri.

Sinodu archidiecesanu in Sibiu.

Siedinti'a II se ocupá cu asiedierea și intregirea comisiuniloru și cu alte propuneri, cum reportulu regularei parochieloru, conventiunea episcopésca și taceea sidoxiale, cari se dau la comisiunea respectiva, apoi se alegu in comisiunea pentru procedur'a disciplinaria dd. Nic. Popea, Zacharia Boiu, Iacubu Bologa, Elia Macelariu, Petru Nemesiu și Ioane Popa.

In sied. III sub presied. d. vicariu Nic. Popea se transpuse reportulu senatulu scolasticu la comisiunea scolastica, alte petitiuni și chartie și unu memorandumu dela Idicelu pentru imbunatatirea sortei clerulu. Apoi vine la ordine comisiunea petitionaria și se strapunu petitiunile la comisiunile respective.

In sied. IV din 7 Aprile, dupa curente, o petitiune a unoru comune din partile Lapusulu ungurescu, prin care ceru esoperarea recastigarei obligatiuniloru loru de statu dela partea unita — se predece comisiunei petitionarie.

Dep. I. Popa propune, pentru cá se nu se vatame proportiunea deputatiloru mireni și prentiesci, in loculu chirotonitulu intru preutu dep. alu cerculu alu XIV, N. Cristea se insarcineze consistoriulu a ordiná alta alegere. Propunerea se sprijinesce și la timpulu se va pune la ordinea dilei.

Dep. Metianu cá referente alu comisiunei pentru imbunatatirea starei materiale a clerulu cetesco referatulu. La desbaterea generala observa Popescu, ca ar' mai avé ceva de adausu și asia -si reserva dreptulu alu face la loculu seu in desbaterea speciala.

La desbaterea speciala se incinge multa și lunga disputa despre specificarea oficiiloru besericesci, pana in fine, la propunerea lui Macelariu, se decide se se dica venite stolari sigure. I. Branu de Lemeni pledéza pentru operatulu comisiunei, pasindu contra espresiuniloru superstitiune dise de Glodariu și Macelariu de unele functiuni besericesci, cari suntu effusulu relegiositateri.

I. Popa propune inchiderea desbaterei și nu se primesce.

Se continua desbaterea speciala punctu de punctu.

In sied. V din 8 Aprile se continua desbaterea speciala a acestui proiectu pentru regularea parochieloru și a starei preutiloru, care se si primi cu modificari neesentiali. Ilu vomu publica in Nr. viit.

Dupa terminarea acestui proiectu, Popescu propune unele aditamente anunciate inca la desbaterea generala, de acelu intielesu, ca la parochiele de clase mai bune se póta concurge numai preuti, cari au servitu celu pucinu 5 ani și au facutu merite pentru beserica, mai departe clerici, cari pre langa cursulu teologicu au absolvitu gimnasiulu și in fine clerici de acei ce au fostu invetiatori cu succese bune, celu pucinu siese ani. Acestu aditamentu da ansa la o discussiune, in care se producu mai multe emendamente. In fine inse Bologa dice, ca acést'a e o propunere de sine statatória și cá atare nu e pusa la ordinea dilei, preste care propunere trece sinodulu la ordinea dilei. Comisiunea petitionaria ref. Dr. Petco, referéza asupra petitiunei din partile Cricaului, ca ingrigirea petentiloru, ca li se vatama dreptulu de autonomia prin constatarea venitiloru parochiali de catra comitete, e prea pripita. Branu de Lemeni vede cu mare bucuria, ca ómenii se intereséza de drepturile loru, déra vede superatu lucrulu prin dispusetiunile sinodulu, prin proiectulu pentru imbunatatirea clerulu. Boiu propune cá se li se deslusiasca petentiloru lucrulu; mai vorbescu Glodariu, Gaetanu. Cestu din urma propune se se strapuna petitiunea consistoriulu, cu insarcinarea de a li se deslusi starea lucrulu. Dupa terminarea unoru curente de mai pucina insemnotate se incheie siedinti'a.

In sied. aIV din 10 se pune la ordinea dilei operatulu comis. finantiaria și prot. Metianu propune la vorb'a de diurne, cá acele se se iè din veniturile besericesci. Reportulu finantiariu se primesce en blocu, ér' la desbaterea speciala, pentru o diferentia de 200 fl. se decide amanarea absolvirei de respundere. — Se incinse o desbatere viia la p. comis., care propune cumperarea din interesele fondulu de 30 mii pamenturi pentru parochie de cate de 100—200 fl. și totu s'a primitu acésta propunere cu adausulu lui Macelariu, ca si pana la 400 si a lui Branu de Lemeni, cá se se improtoceleze pe numele archidiecesei. Se mui primesce crearea unui stipendiu de 400 fl. pentru unu teneru, care se invetiè agricultur'a și silvicultur'a cu indetorare de a servi celu pucinu 6 ani in institutulu archidiecesanu. —

Poian'a-Serata in Aprile 1871.

In. Ministeriu de comerciungurescu ni au primitu cu recunoscentia ofertulu nostru, priu care la marginea teritoriulu catra Romani'a amu cedatu erariulu unu locu de marimea 760 □^o in etern'a folosire spre scopulu edificarei incaperiloru contumaciale.

murinduse ale ecsamina, déca se potu uni cu interesele imperiului or' nu, si asia a-si da invoirea séu a o denega; modificari inse nu e ertatu se se decida de senatu. Déca nu se va primi invoirea ambeloru case ale senatului, regimulu face despre acésta impartasire la diete.

Nu potu dietele inse face proiecte, dupa § 5, despre cauzele competente senatului imperiale, despre ordinea, timpul si obligatiunea la militia nici la aplacidarea recutiloru, nici la regularea baniloru si bancnoteloru, vama, cause comerciale, telegrafu, posta si cale ferata, indigenatu, despre ecsecutarea legi fundamentale de statu, judeciulu imperiale si cauzele cari suntu de regulatu intre partile dualistice cis- si translaitane. Apoi regimulu inca pôte denega dieteloru asternerea proiecteloru la senatu, déca nu suntu, dupa presupunerea din § 1. Legea sanctionata inse nu se pôte, decatu pe calea legislatiunei imperiale desfiintia la propunerea dietei séu in casu candu s'ar pronuncia acésta printr'o lege ce ar' regula tóte regatele si tierile. E ceva, mai multu decatu pana acum, dér' si centralismulu in acestu proiectu e: cu gur'a deschisa. —

Cronica esterna.

ROMANI'A. Epurenii in Iasi primira o programa pentru a sustiené dinasti'a cu modificarea constitutiunei, dupa teap'a culturai romane; cu restringere libertatii individuale si a intruniriloru, si delicteloru preseii se se traga la tribunale, numai cele mari la jurati. Injugati pres'a si se va injuga si natiunea de straini, ca-ce statulu romanu, care numai mai eri dete in ogasiulu nationale, nu pôte maimuti statele cele compacte nationale, unde si introducerea absolutismului nu le periclitata nationalitatea, care in Romani'a sub unu absolutismu pôte deveni si „vogelfrei“, tient'a strainismului! —

Ajunulu alegeriloru cutremura partitele si fericite de Romani'a, déca va poté reesi acum cu deputatii cei mai nationali, mai energiosi, mai franci si mai nedependenti, la ceea ce le dorimu plenulu succesu. —

Macelulu resbelului civilu din FRANCI'A, déca suntu adeverate scirile, ce le primimu, apoi elu ajunge marginea ultimei desperatiuni, in care se vede, ca a cadutu despotismulu cu libertatea in Franci'a; Thiers, regimulu lui si adunarea rectoraria suntu caus'a sangelui fratiescu, déca e adeveru, ca comun'a Parisului si insurgentii se ar' impaca, déca ar' vedé republic'a seriosu solidata si nu mascata, si déca s'ar garanta prin lege drepturile comunali. Asta nu s'a facutu si acum cetimu o depesia inforatória de pe teatrulu luptei, ca reportulu adresatu comunei despre lupte constata, ca insurgentii au perdutu 9 mii ómeni si 3000 prisionieri. Sange dupa sange. Mai multu, ca acum Parisulu e impresuratu completu, cum erá mai inainte de catra dusmanulu strainu, si cu acésta se lauda chiaru Thiers, anuciandu adunarei, ca s'a apropiatu devincerea insurectiunei; ér' comun'a publica, ca Parisulu are destule provisiuni pe timpu indelungatu. Provinciile inca suntu in contra politiceii lui Thiers si acum voru esi la ordine insurectiuni preste tóta Franci'a. Toulouse s'a si resculatu. Adauge, ca armat'a regimului se retrage de la lupta, si pe Mont-Valerien marinarii lui au demontatu tunurile. 500 baricade nóue se afla redicate prin Parisu. Serman'a libertate, catu e de pretiuósa, cate sacrificia nu cere imperati'a ei, déca popórele, care o dorescu, se lasa a se injuga prin insielatiuni si de catra ghidii ei, si nu se unescu, cá o singura voce a loru se spulbere in aeru tóte metechnele dusmaniloru, luandule terenulu de actiune cu unu simplu veto universalu, fara o picatura de sange. — In Spani'a inca au inceputu republicanii si carlistii a esi la lupta, si renumitul Castelar u va a conduce caus'a libertatii. —

In ITALI'A inca ferbe chiaru si intre ostasi. Intr'unu teatru in Florenti'a, in faci'a regelui, se incinse o lupta si unu statistu fú impuscatu. Toti credea, ca s'a facutu atentatu asupra regelui, inse din cercetari esi altfelu. —

Mai nou Bismark a opritu transportulu prisionieriloru. Insurgentii scadu la numeru, nu inse la curagiu. In 28 versaillesii atacara pe tóte linieloru, batai'a fú in parte. — In Lyon se facú o revolta, in care se rani prefectulu; trupe se dirigiara catra Pont du Jour. —

Varietati.

† **Siarosiu** 28 Aprile. Nu potemu se nu compatimimu doliarea bunului nostru preutu Teodoru V. Bursa, care remase veduvu cu 6 copii, murindui a séra bun'a si onorabilea lui socia fosta membra a reun. f. r. An'a, nascuta Harhoiu, numai in etate de 35 ani, gelita de sociu si de fii: Emili'a, Felix, Lucreti'a Fidelis, Aureliu Victoriu, Ovidiu si An'a Luci'a Silvi'a. Mane se va petrece la locuinti'a eterna. Fia'i tierin'a usióra!

E grea sórtea preutiloru astfelu atinsi de sórte, inse unu preutu cá alu nostru se va sci lupta si in contra amenintiarei sórtei, si tari'a lui sufletésca va cresce si pentru natiune fii sei cu cea mai deaprópe ingrigire parintésca. —

— Dupa proiectulu comisiunei de 25 in Transilvani'a voru ecsiste tribunale de prim'a instantia: 1) in Clusiu cu judecatoria singularie in Clusiu, Colosiu-Monostoru, Mociu si Hodinu; 2) in Gherla cu judecatoria singularie in Gherla, Hidasiasiu, Pantielu-Cehu si Cicu; 3) in Deesiu cu jud. sing. in Deesiu, Lapusiulu ungurescu si Becleanu; 4) in Turd'a cu judecatoria singularia in Ludosiu, Turd'a, Vintiulu superioru (scaunulu Ariesiului) si Iar'a inferióra; 5) in Reginu cu judecatorie singularie in Reginu, Górgó-Szent-Imre si Téc'a; 6) in Abrudu cu judecatoria sing. in Abrudu si Zlatn'a; 7) in Aiudu cu judecatoria sing. in Aiudu, Uior'a si Blasiu; 8) in Alb'a Iulia cu judecatoria sing. in Alb'a Iulia, Gregersdorf si Oresti'a; 9) in Dev'a cu judecatoria singularie in Dev'a, Ili'a muresiana si Rapoldu; 10) in Hatiegu cu judecatoria singularia in Hunedór'a, Hatiegu si Puiu; 11) in Sibiu cu judecatoria sing. in Sibiu, Sebesiu, Visacn'a, Norichu si Mercurea; 12) in Fagarasiu cu judecatoria sing. in Vistea inferióra, Fagarasiu, Zernesci si Sierpeni (Siercai'a); 13) in Brsiovu cu judecatoria singularia Brasiovu si Satulungu; 14) in San-Georgiu cu judecatoria sing. in San-Georgiu si Baraolt; 15) in Kézdi-Vásárhely cu judec. sing. in Kézdi-Vásárhely si Covasn'a; 16) in Ciucu-Szereda cu judecat. sing. in Ciucu-Szereda si Ciucu-St.-Martinu; 17) in Gyergyó-Szt.-Miklós cu jud. sing. in Gyergyó-Szt.-Miklós si Ditró; 18) in Székely-Udvarhely cu jud. sing. in Székely-Udvarhely, Székely-Keresytur si Oklánd; 19) in Tergulu Muresiului cu jud. sing. in Tergulu Muresiului, Nyárad-Szereda si Erdő-Szent-György; 20) in Bistriti'a cu judec. sing. in Bistriti'a si Lechnitz (Lechinti'a); in Naseudu cu judec. sing. in Naseudu si Rocn'a; 22) in Elisabetopole cu jud. sing. in Elisabetopole, Iernutu si Dicső-Szent-Márton; 23) in Mediasiu cu jud. sing. in Mediasiu, Bulgesci si Sieic'a mare; 24) in Sighisiór'a cu judecatoria singularia in Sighisiór'a, Rupea si Cinculu mare. Deci in Transilvani'a voru ecsiste, in loculu celorlu 16 judecatorie colegiale de mai inainte, 24, prin urmare cu 8 mai multe, si in loculu celorlu 81 de judecatorie singularie in Ungari'a, numai 70, cu 11 mai pucine. —

— (Diuaristic'a italiana.) In regatulu Italiei in presente aparú 723 diuarie, anume 101 in Florenti'a, 97 in Milanu, 73 in Turinu, 47 in Neapole, 32 in Boloni'a, 31 in Veneti'a si 352 in celelalte orasie. —

Invitare de prenumeratiune la opulu intitlatu: „**Cursu de practic'a gradinaritului**“.

Mi se sfasia anim'a vediendu, catu de pucinu se folosescu poporul nostru de aventarile economiei de campu preste totu si de ale gradinaritului in parte, care domicilanduse mai de aprópe in sinulu lui, l'ar provedé eu o sorginte de stare materiala cu multu mai buna si mai segura. Deci m'amu

decisu a contribuí, dupa catu -mi érta puterile spre inaintarea scopului acestuia, priu darea la lumina deocamdata a unui: „Cursu de practic'a gradinaritului“, care terenu inca reclama la noi unu ajutoriu alu scientiei si alu esperintiei aflate de cei, ce aplicara de timpuriu cultur'a mai rationaria a pamentului.

Opulu e compusu intr'unu stilu catu se pôte mai populariu, s'a depusu in elu numai pracsea in-tarita de scientia si esperintia. Elu va fi unu amicu sinceru pentru toti, cati voru voi alu consultá in orice afaceri ale gradinariei practice.

Cursulu se imparte in 2 parti: I. Cultivarea si pastrarea tuturor legumiloru si verdetiuriloru, folosirea loru, in economi'a casnica cum se inventara si convertira in usulu omenescu prin esperintia cea mai probata pana in timpul de facia, adaugunduse si une indrumari la prepararea si conservarea medieloru de traiu, cum si reguli dietetice.

II. Prasirea, nobilitarea si cultivarea pomiloru in starea productória, conversarea si intreuintiarea pómeloru cu celu mai mare castigu si folosu.

Opulu va constá din 6 pôte si 8 cóle tiparite in octavu si totusi pretiulu lui se defige numai la 60 cr. v. a., pentru Romani'a 2 lei n.

Din caus'a lipsei de midiulóce pentru edarea lui me afu necesitatu a contá pre sprijinulu onoratului publicu, pe calea prenumeratiunei. Cu deosebire contezu la sprijinulu din partea invetiatoriloru populari, cari nu se potu lipsi de acestu cursu, déca voru, cá se midiulócesca si progrese practice cu inlesnirea traiului vietiei poporului si cu contribuirea la inavutirea lui.

Aflandu o sprijinire caldurósa voi deveni in stare a provedé opulu si cu ilustratiunile cele mai chiare, dupa renumitul gradinaru francesu, Breuil, asia, cá se nu remana nimica de doritu, atatu catu privesce la perfectiunea, catu si la chiaritatea lui.

Cá se nu se cugete, ca dóra eu ambulu dupa castigu, declaru, ca pe catu se voru aflá mai multi abonanti, pe atatu voi scadá pretiulu opului, in favórea inlesnirii procurarei lui. Vreunu prisosu eventuale se va alaturá la fondulu pentru latirea cunoscientieloru agronomice, care se afla inceputu in administratiunea Asociatiunei trans. romane.

La 10 ecemplarie se va dá unulu gratis, si librariloru, cari voru aduna prenumeranti, li se va dá rabatu 15 procentu.

Banii de prenumeratiune rogu a se tramite prin redactiunea „Gazetei Transilvaniei“, la subscrisulu. Economu e celu mai mare castigu; adese cu cele mai mici posibile midiulóce se secera celu mai mare folosu.

Suntu rogati déra totu PP. OO. DD. protopopi romani fara distinctiune, cá se binevoiesca a stringe prenumeratiune in tractele ddsale cu invitare caldurósa la impartasire, scutinduse in chipulu acest'a si singuritele porturi postale in acésta afacere.

Domnii abonanti, cari voru prenumerá de dreptulu, se binevoiesca a ne tramite numele, loculu locuintiei si post'a cea mai aprópe scrise chiaru.

Terminulu prenumeratiunei se defige pe 6 septemani, dela publicarea d'antaia, candu opulu se va si pune sub tipariu cu ajutoriulu redactiunei „Gazetei Transilvaniei“, si va costá apoi pentru ne-abonati 80 cr., éra pentru Romani'a 3 lei n.

Speru, ca cu esirea acestui opu va disparé lips'a si lacun'a cea daunatiósa pe campulu gradinaritului.

Brasiova in 10 Aprile (29 Martiu) 1871.

Georgiu Vintila m/p.,
absol. de agricultura.

Cursurile

la bursa in 2 Maiu 1871 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 88 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.
Napoleoni	—	—	9 „ 91 „ „
Augsburg	—	—	122 „ 35 „ „
Londonu	—	—	124 „ 90 „ „
Imprumutulu nationalu	—	—	59 „ 15 „ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	68 „ 80 „ „
Obligatiunile rurale ungare	—	—	79 „ 90 „ „
„ „ temesiane	—	—	77 „ 75 „ „
„ „ transilvane	—	—	74 „ 75 „ „
„ „ croato-slav.	—	—	83 „ 50 „ „
Actiunile bancei	—	—	748 „ — „ „
„ creditului	—	—	281 „ 10 „ „